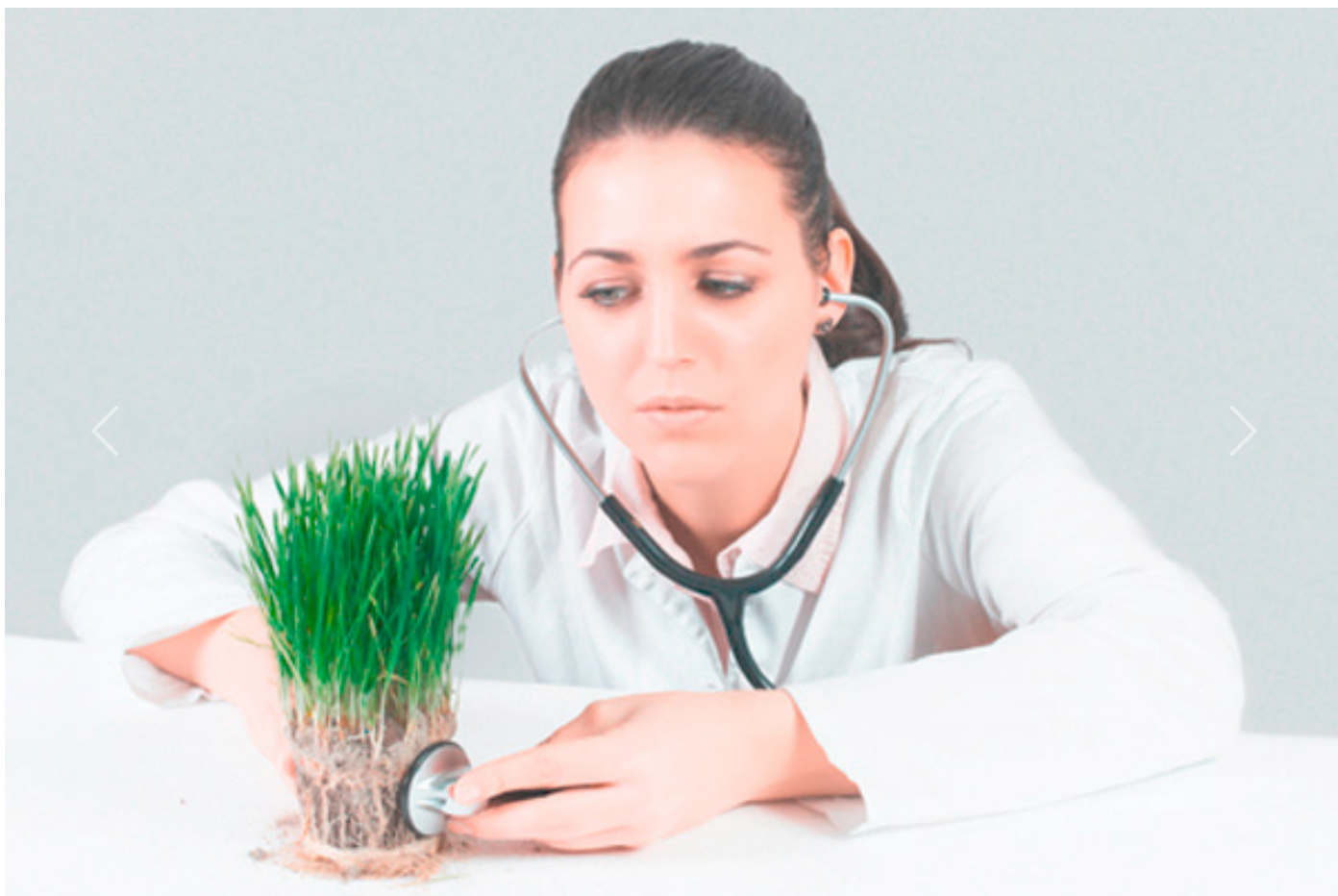

128 godina – profesionalna zaštita bilja

Автор(и): Растителна защита
Дата: 15.01.2024 Брой: 1/2024

Danas, u skladu sa tradicijom, obeležavamo 128 godina delatnosti zaštite bilja u Bugarskoj, istoriju ispunjenu izazovima i poteškoćama, čija je glavna misija i dalje očuvanje raznolikosti biljnih vrsta. Zaštita bilja je ključni faktor za razvoj moderne i održive poljoprivrede, konkurentne u dinamičnom okruženju stalnih klimatskih i ekonomskih promena. Proslava pod motom „Zaštitite bilje – očuvajte život“ održaće se 16. januara u Auli Poljoprivrednog univerziteta u Plovdivu.

Srećan praznik svim „doktorima“ bilja koji postavljaju tačne dijagnoze i propisuju odgovarajuće tretmane i proizvode za zaštitu bilja!

U početku beše loza...

U dalekoj 1884. godini pojavila se u Bugarskoj filoksера – „kuga vinove loze“ – najteža nesreća koja je ikada zadesila našu vinogradarstvo. U roku od nekoliko godina uništen je veliki deo vinograda u regionima Vidin, Lom, Vraca i drugim. Put filoksere od zapada ka istoku i odatle na jug preko Balkana obeležen je trakama crvenog platna podignutim visoko iznad obolelog vinograda. Ovaj „front“ je zahvatio celu Bugarsku i sa 1.150.000 dekara vinograda 1897. godine, površina se smanjila na 434.000 dekara 1919. godine. Pojava filoksere zahtevala je hitne mere: donošenje „Zakona o merama protiv zaraze filokserom (kuga vinove loze) i obnavljanju vinograda koje je ona opustošila“ Dekretom cara Ferdinanda od 16. januara 1896. godine. Upravo ovim zakonom postavljen je službeni početak borbe protiv štetnih organizama biljaka i delatnosti zaštite bilja u našoj zemlji. Tako je 16. januar usvojen kao stručni praznik specijalista za zaštitu bilja u Bugarskoj.

Kratak istorijat delatnosti zaštite bilja u Bugarskoj

Usledio je niz zakona koji pravno regulišu delatnost zaštite bilja u zemlji:

- Zakon o unapređenju poljoprivredne proizvodnje i zaštiti poljskih dobara – 1925. godine, koji reguliše karantinske mere za uvoz poljoprivrednih proizvoda;
- 1930. godine donet je prvi samostalni zakon koji uređuje zaštitu bilja od bolesti i štetočina, a Dekretom br. 21 cara Borisa III od 10.04.1933. ratifikovana je Međunarodna konvencija za zaštitu bilja iz Rima 1929. godine.

Tokom godina nije postojala centralizovana struktura koja bi sprovodila sve aktivnosti zaštite bilja u zemlji. U skladu sa zahtevima utvrđenim Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja iz Rima 1951. godine, 1991. godine Velika narodna skupština ratifikovala je Međunarodnu konvenciju i tim aktom omogućila uspostavljanje službe u skladu sa međunarodnim standardima.

Dekretom br. 131 Saveta ministara od 15. jula 1992. godine i naknadnom Naredbom ministra poljoprivrede i prehrambene industrije od 14. oktobra iste godine, osnovana je Nacionalna služba za zaštitu bilja (NSZB).

Donošenjem Zakona o zaštiti bilja iz 1997. godine i dopuskog iz 2001. godine, Služba je potvrđena i institucionalizovana kao jedini zvanični državni organ za vršenje kontrolnih i regulatornih funkcija u oblasti zaštite bilja. Kao spoljna fitosanitarna granica EU, NSZB je uložila napore da uskladi zakonodavstvo sa onim u Zajednici u oblastima kao što su biološko ispitivanje i odobravanje sredstava za zaštitu bilja, organska poljoprivreda, fitosanitarna kontrola, centralna laboratorija za kontrolu pesticida i regionalne laboratorije za kontrolu štetočina.

2021. godine osnovana je Bugarska agencija za bezbednost hrane (BABH) kao jedinstveni organ za kontrolu bezbednosti i kvaliteta hrane u Republici Bugarskoj. Struktura Agencije objedinjuje tri glavne i nezavisne službe u oblasti poljoprivrede: Nacionalnu veterinarsku službu, Nacionalnu službu za zaštitu bilja, kao i Nacionalnu službu za žito i stočnu hranu.

Njena glavna funkcija je kontrola usklađenosti sa nacionalnim i evropskim kontrolnim zahtevima u oblasti:

- bezbednosti i kvaliteta hrane, dodataka ishrani i pića;
- veterinarske medicine i dobrobiti životinja;
- zaštite bilja i đubriva;
- fitosanitarne kontrole;
- kontrole stočne hrane;
- granične kontrole sirovina i proizvoda biljnog i životinjskog porekla, i drugih.

Zaštita bilja kao sastavni deo šireg koncepta zdravlja biljaka

U protekloj deceniji, čovečanstvo je osetilo pretnju klimatskih promena, gubitka biološke raznovrsnosti i zagađenja planete. Globalna potreba za postizanjem visokog zdravstvenog statusa ratarske proizvodnje u nestabilnoj i visoko dinamičnoj klimatskoj i fitosanitarnoj sredini takođe zahteva suštinske promene u našem shvatanju zaštite bilja.

Klasična definicija zaštite bilja kao usmerene isključivo na direktno uništavanje određenog štetnog organizma zamenjuje se zaštitom bilja u kojoj to postaje poslednje sredstvo.

Zaštita bilja postaje sastavni deo šireg koncepta zdravlja biljaka, koji uključuje zdravlje zemljišta u koje se seje seme, kompleks mikroorganizama i hranljivih materija u tom zemljištu, karakteristike semena, uključujući otpornost ili barem toleranciju na ekonomski značajne bolesti i štetočine, primenu novih poljoprivrednih praksi u gajenju useva, kao što su združeni usevi, mamci, trake cvetajućih biljaka, malčiranje i druge, koje podstiču korisne organizme i imaju odbojni ili suzbijajući efekat na štetne. Ovome možemo dodati mogućnosti koje pruža digitalizacija procesa – internet, metode daljinskog praćenja, inovativna sredstva za upravljanje pritiskom štetočina i bolesti bez nužnog iskorenjivanja.

Rasprava o budućnosti zaštite bilja u EU – deo šire debate o budućnosti proizvodnje hrane i sprečavanju klimatskih promena

Prema prof. Vili Harizanovoj, dekanu Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju Poljoprivrednog univerziteta u Plovdivu, samo je pitanje vremena kada će se ovi novi proizvodi i tehnologije široko uvesti u praksu, ali za to je potreban mnogo intenzivniji rad na nacionalnom nivou kako bi se podigla svest poljoprivrednika o promenama koje će se dogoditi i o inovacijama u zaštiti bilja. Uspešna poljoprivreda zahteva blisku saradnju u znanja trouglu: nauka – obrazovanje – biznis i javna uprava. Stvaranje neophodnog stručnog kapaciteta dobro obučених stručnjaka koji će raditi u bliskoj saradnji sa naučnicima, sa univerzitetskim obrazovanjem i sa sektorskim organizacijama proizvođača, prerađivača i trgovaca je od suštinskog značaja.

„Zaštita bilja“ – omiljena i uspešna akademska disciplina

Dan specijaliste za zaštitu bilja prvi put je svečano obeležen 16. januara 2006. godine u Auli Poljoprivrednog univerziteta – Plovdiv povodom 110. godišnjice objavljivanja prvog bugarskog regulatornog akta u oblasti zaštite bilja. Tokom godina, visokoobrazovna ustanova se pokazala kao najbolje mesto za podučavanje i razvoj studijskih programa „Zaštita bilja“ i „Ratarski nauke“.

Osmu godinu zaredom, Poljoprivredni univerzitet – Plovdiv osvaja prvo mesto sa studijskim programima „Ratarski nauke“ i „Zaštita bilja“

12. januara 2024. godine, na svečanoj ceremoniji, uručene su nagrade univerzitetima koji zauzimaju prvo mesto u svojim stručnim oblastima, prema Bugarskom sistemu rangiranja univerziteta. Događaj, poznat kao „Akademski Oskari“, okupio je akademsku elitu i predstavnike poslovne zajednice. Poljoprivredni univerzitet – Plovdiv je, osmu godinu zaredom, nacionalni lider u oblastima „Ratarski nauke“ i „Zaštita bilja“.

Stručni praznik specijaliste za zaštitu bilja i proslava 128 godina delatnosti zaštite bilja u Bugarskoj održaće se na Poljoprivrednom univerzitetu – Plovdiv 16.01.2024. godine, Sala 7, pod motom „Zaštite bilje – očuvajte život“.

Organizator događaja je Bugarska agencija za bezbednost hrane (BABH). Suorganizatori – Poljoprivredni univerzitet – Plovdiv, Udruženje industrije za zaštitu bilja Bugarske, Bugarsko udruženje za zaštitu bilja.

PROGRAM

13:30 Otvaranje i pozdravni govori u zgradi Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju, Sala 7, Poljoprivredni univerzitet, Plovdiv

14:00 – 16:00 Forum za zaštitu bilja: prezentacije u zgradi Poljoprivrednog univerziteta, Plovdiv

19:30 Bal specijalista za zaštitu bilja sa muzičkim programom, u restoranu hotela Imperial, Plovdiv